

РЕШЕНИЕ

№ 25203

гр. София, 28.11.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XVII КАСАЦИОНЕН
СЪСТАВ**, в публично заседание на 25.10.2024 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Владимир Николов

ЧЛЕНОВЕ: Мария Стоева

Елена Попова

при участието на секретаря Станислава Данаилова и при участието на прокурора Александрина Костадинова, като разглежда дело номер **8212** по описа за **2024** година докладвано от съдия Мария Стоева, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във вр. с чл. 285, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Образувано е по касационна жалба от П. В. С., чрез адв. И. Ю. от САК, срещу решение № 8043 от 10.06.2024 г., постановено по адм. дело № 9838/2023 г. по описа на АССГ, 35 с-в, с което е отхвърлен предявеният от П. В. С. против Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) иск по чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС за присъждане на обезщетение в размер на 20000 лв. за претърпени неимуществени вреди за периода от м. януари 2021 г. до 16.10.2023 г.

Касаторът счита, че оспореното решение е неправилно поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на процесуалните правила и необоснованост. Сочи, че съдът извежда изводи за наличието на индивидуална и групова социална работа с ищеца от факта на смекчаване на режим на изтърпяване на наказанието и преминаването му към по-лек тип затворническо заведение и полагането на труд, които изводи не се подкрепят от доказателствата по делото и почиват на предположения. Излага се в жалбата, че прогресивният поправителен ефект, който се наблюдава у ищеца, се дължи единствено на неговите лични умения за справяне с проблемите, които не са били подпомогнати от затворническата администрация за процесния период, въпреки че това е било нейно задължение.

Неизпълнението на задълженията на длъжностните лица по чл. 157 и чл. 158 ЗИНЗС представлява съществено нарушение на правото на осъдения да получи индивидуални възпитателни мерки, в съответствие с изискванията на чл. 157, ал. 1 ЗИНЗС и плана за изпълнение на присъдата. Касаторът поддържа, че данните по делото водят до извод, че индивидуална работа по т. 1 от плана за изпълнение на присъдата не е извършвана в процесния период, което се е отразило на последващата оценка на риска и независимо от доброто му поведение в затвора, липсата на промяна на нагласите му по отношение на умението му за мислене е довела до резултат, идентичен с първоначалния, което е в нарушение на правото на осъдения да получи индивидуални възпитателни мерки, в съответствие с изискванията на чл. 157, ал. 1 ЗИНЗС и плана за изпълнение на присъдата.

По изложените в жалбата съображения се прави искане за отмяна на обжалваното решение, като се уважи предявеният иск и се възложат на ответната страна всички разноски по делото.

В съдебното заседание касаторът не се явява. Представява се от адв. Ю., който поддържа касационната жалба. Претендира разноски по делото по представен списък. Депозиран е писмен отговор на касационната жалба от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, с който се взема становище за неоснователност на жалбата. Иска се подадената касационна жалба да бъде отхвърлена, а оспореното решение да бъде оставено в сила като правилно и законосъобразно. Претендира се присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

В съдебно заседание ГДИН не изпраща процесуален представител.

С. градска прокуратура в съдебно заседание се представлява от прокурор К., която счита подадената касационна жалба за неоснователна, като сочи, че не са налице касационните основания за отмяна на оспореното решение.

Административен съд София-град, XVII к.с., след като прецени събраните по делото доказателства и наведените касационни основания, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Касационната жалба е процесуално допустима като депозирана в срока по чл. 211, ал. 1 АПК, от легитимирана страна и срещу съдебен акт, който подлежи на касационен контрол. Разгледана по същество, жалбата е неоснователна.

Настоящият състав, като извърши служебна проверка на основание чл. 218, ал. 2 АПК и въз основа на фактите, установени от първоинстанционния съд, съгласно чл. 220 АПК, намира, че обжалваното решение е валидно, допустимо и правилно.

Производството пред Административен съд София-град е образувано по искова молба от П. В. С. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН), с която е предявен иск по чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС за присъждане на обезщетение в размер на 20000 лв. за претърпени неимуществени вреди поради бездействието на ответника да осъществи по отношение на ищеца индивидуална и/или групова социална дейност и възпитателна работа в периода от м. януари 2021 г. до 16.10.2023 г.

С исковата молба са наведени твърдения, че за периода от м. януари 2021г. до 16.10.2023 г. с ищеца не са извършвани никакви индивидуални и/или групови социални дейности или възпитателна работа. Така ищецът бил лишен от цел, перспектива и надежда да постигне облекчаване на положението си, като се работи с него индивидуално по превъзпитание и отношение към престъплението, което отговаряло на критериите за нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС. Твърди се, че вследствие на бездействието на ответната страна да осъществи по отношение на ищеца

индивидуална и/или групова социална дейност и възпитателна работа в процесния период последният е загубил надежда за ресоциализация и за получаване на позитивно становище за личността му, от 2021 г. не е награждаван и поощряван, като всички предложения за награди в процесния период са отказвани, което се е отразило негативно на очакванията му за положителен доклад за условно предсрочно освобождаване, за замяна на режима на изтърпяване на наказанието, както и за бъдещата му реинтеграция в обществото. Поддържа се, че всичко това е предизвикало у ищеца физическо и психическо страдание, значителен дискомфорт, напрегнатост, нахърняване на човешките му права и достойнство, притеснения, които е изпитвал постоянно през процесния период, значително нарушение на спокойствието и на съня, изнервеност и раздразнителност; притеснения и срам от начина, по който се отнасят с него, изпаднал е в безнадеждност и отчаяние, изпитвал е страх от увреждане на здравето, както и чувство на незащитеност, малоценност и разочарование. Поради спецификата на така предизвиканото у него състояние ищецът е влошил отношенията със семейството, със съпругата и детето си. Тези неимуществени вреди били в пряка причинна връзка с липсата на извършвана индивидуална и/или групова социална дейност и възпитателна работа в процесния период, които неимуществени вреди той продължавал да търпи.

Въз основа на събраните по делото писмени доказателства, вкл. представената справка от ответната администрация за факти по изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ от ищеца, и изслушаното експертно заключение съдът е приел за установено от фактическа страна, че ищецът е започнал да изтърпява наказанието си при първоначален „строг режим“, който е заменен на „общ режим“. Ищецът е спазвал установените правила по изтърпяване на наказанието. Предвид това е назначаван на различни работи както в затвора в С., така и в затвора в П.. За добра дисциплина и отговорно отношение към труда и организирания от администрацията на затворите културно-масови дейности е награждаван многократно с „писмена похвала“ и „удължено свиждане за срок от 4 часа“. Само веднъж е наказван с „писмено предупреждение“. Във връзка с прогресивната система и настъпила поведенческа промяна ищецът е категоризиран от „затворен тип“ в „открит тип“ и е преведен на територията на ЗООТ „К.“ от 24.02.2023 г. Това му дава възможност, на основание чл. 72, ал. 1 от ЗИНЗС, да изтърпи остатъка на наказанието си при смекчени условия и да работи извън пределите на общежитието, което редуцира срока на наказанието. Така ищецът е назначен на работа в [община] от 17.03.2023 г., която трудова дейност на основание чл. 172, ал. 1 от ЗИНЗС и чл. 163, ал. 1 от ППЗИНЗС има за цел именно превъзпитание и ресоциализация. При ищеца се отчита добро и стриктно изпълнение на работата, което е било основание да получава похвали от ръководителите на работния обект. Това не е налагало да се приложи чл. 171, ал. 4 от ППЗИНЗС и да се препланира индивидуалният план по изпълнение на присъдата, както и подлагане на индивидуална корекционна работа с цел повишаване на мотивацията. Приел е за установено от дневника за индивидуална работа, че с ищеца са провеждани срещи с ИСДВР за обсъждане на неговите нужди и е бил информиран за адекватните перспективи и цели. Ищецът е насочван за участие в индивидуална и/или групова социална дейност и възпитателна работа, но той е отказвал да се включи в онези от тях, които ограничават възможността му да полага труд и да редуцира наказанието си. Съдът е посочил, че тези данни са обсъдени и от приетата по делото съдебно-психиатрична експертиза, като съобразно експертното заключение

няма данни ищецът да е преживял силни емоционални страдания и да е потърсил медицинска помощ за това. Приел е, че начинът на живот на ищеца в затвора е оптимизиран с цел ресоциализация, като са му били предоставени условия за развитие в тази посока: в затвора в П. ищецът е завършил курс „Антистрес уорк шоп“, участвал е и в конкурс по случай 24 май на тема „Напред! Науката е слънце.“; предлагана му е работа, която отказва; в затвора в С. е назначен като работник в парова централа; предвид поведенческата промяна ищецът е прекатегоризиран в открит тип и преведен на територията на ЗООТ „К.“, където работи. Въз основа на констатациите на експертизата е приел, че участието му в трудовата дейност има именно за цел превъзпитание и ресоциализация, ищецът е провеждал срещи с инспектор за обсъждане на неговите нужди и е информиран за адекватните перспективи и цели, извършвана е активна индивидуална и групова социална дейност, като е насърчаван от инспектор в специализирана групова програма „Умение за мислене“, съгласно изготвената оценка на риска от рецидив.

При така установеното от фактическа страна решаващият съдебен състав е формирал изводи, че през процесния период начинът на живот на ищеца е бил оптимизиран с цел пълноценната му ресоциализация, наблюдава се прогресивна линия от по-тежък режим към по-лек и от затвор от закрит тип към затвор от открит тип, придружена от полагане на труд първоначално в затвора, а впоследствие на обект извън него, дадени са положителни оценки за поведението в затворите и за ресоциализацията на ищеца. Приел е за установено по делото, че през процесния период януари 2021 г. до датата на подаване на исковата молба – 16.10.2023г., с ищеца са се извършвали индивидуални и/или групови социални дейности или възпитателна работа, не е търпял психически разстройства от непровеждане на посочените дейности, а точно обратно – показал е прогресивна ресоциализация, която е довела до намаляване на тежестите при изтърпяване на наказанието "лишаване от свобода", съответно не е налице неспазване на императива на чл. 3 от ЗИНЗС.

Съдът е изяснил фактическата обстановка по делото, събрал е допустими и относими за правилното решаване на спора доказателства, при приложението на разпоредбата на чл. 284, ал. 3 ЗИНЗС, като ги е обсъдил и анализирал в тяхната взаимна връзка и при съобразяване чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС е направил обосновани правни изводи, които се споделят от настоящата инстанция.

Пред настоящата касационна инстанция не са ангажирани писмени доказателства по смисъла на чл. 219, ал. 1 АПК, които да са релевантни към спора.

Касационният съдебен състав споделя изцяло обосноваването в оспореното решение правни изводи, че по делото не се установява незаконосъобразно действие или бездействие на затворническата администрация, в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС и причинно-следствена връзка с причинени на ищеца вреди.

Съгласно чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3 от същия закон.

Фактическият състав на предявения иск с правно основание чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС в процесния случай, с оглед фактическите твърдения на ищеца, включва в кумулативна даденост наличие на нарушение на забраната по чл. 3 ЗИНЗС вследствие бездействието на ответника да изпълни задълженията си по чл. 152 и чл. 157 ЗИНЗС, причинени на ищеца неимуществени вреди и причинна връзка между нарушението на чл. 3 ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат. Вредите се предполагат до доказване

на противното по силата на въведената с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС оборима презумпция.

В съответствие с нормата на чл. 3, ал. 1 ЗИНЗС осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение. Ал. 2 на същата норма предвижда, че за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

Съгласно чл. 152 ЗИНЗС социалната дейност и възпитателната работа са основни средства за ресоциализация на лишените от свобода и са насочени към подпомагане на личностната промяна на осъдените и изграждане на умения и способности за законосъобразен начин на живот в обществото. Социалната дейност и възпитателната работа в местата за лишаване от свобода включват диагностична и индивидуална корекционна дейност; програми за въздействие, за намаляване на риска от рецидив и риска от вреди; образование, обучение и квалификация на лишените от свобода; творчески, културни и спортни дейности и религиозна подкрепа. Съгласно алинея трета на чл. 152 ЗИНЗС с лишените от свобода се осъществява групова и индивидуална социална дейност и възпитателна работа.

Според чл. 157 ЗИНЗС специализираните програми за индивидуална и групова работа се реализират от инспекторите по социална дейност и възпитателна работа съвместно със служителите от останалите направления на дейност, доброволци и външни експерти с подходяща подготовка, и имат за цел: мотивиране и насърчаване на законосъобразно поведение, повишаване на социалната компетентност и изграждане на поведенчески умения, преодоляване на зависимости.

Разпоредбата на чл. 158 ЗИНЗС предвижда, че индивидуалната работа с осъдените включва: информиране относно правния и социалния статус и възможностите за облекчаване на условията за изтърпяване на наказанието, подпомагане за решаване на проблемни ситуации и изграждане на умения за преодоляване на трудности, насочване и посредничество към външни организации за решаване на конкретни проблеми, мотивиране към активно участие и сътрудничество в подготовката за живот на свобода.

При съвкупната преценка на представените по делото доказателства първоинстанционният съд правилно е приел за установено, че през процесния период от м. януари 2021 г. до датата на подаване на исковата молба – 16.10.2023 г., с ищеца са се извършвали индивидуални и/или групови социални дейности или възпитателна работа, като ищецът е показал прогресивна ресоциализация, която е довела до намаляване на тежестите при изтърпяване на наказанието. В тази насока следва да се посочи, че трудовите мероприятия също представляват част от социално-възпитателната работа при изпълнение на присъдата – чл. 129 ППЗИНЗС, а прилагането на наказания и награди са форми на възпитателната и корекционна работа, прилагана спрямо ищеца. Предвид изложеното настоящата касационна инстанция намира, че в случая правилно са преценени конкретните, обективно съществуващи обстоятелства, относими към твърдяното увреждане, от което се

претендират вреди, както и реалното им отражение върху състоянието на ищеца, въз основа на което съдът е формирал законосъобразен извод, че не се доказва незаконосъобразно действие или бездействие на затворническата администрация в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС и причинно-следствена връзка с причинени на ищеца вреди.

Предвид изложеното не са налице сочените касационни основания и решението като правилно следва да бъде оставено в сила.

Независимо от изхода от спора и направеното искане от страна на ответника по касация за присъждане на направените по делото разноски, на ответника не следва да бъде присъждано юрисконсултско възнаграждение. Нормите на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 ЗИНЗС са специални по отношение на чл. 78, ал. 8 ГПК вр. чл. 144 и чл. 143 АПК и не предвиждат хипотеза за възлагане в тежест на ищеца на юрисконсултско възнаграждение.

Така мотивиран и на основание чл. 221, ал. 2 АПК във връзка с чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС, Административен съд София-град, XVII касационен състав,

Р Е Ш И :

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 8043 от 10.06.2024 г., постановено по адм. дело № 9838/2023 г. по описа на АССГ, 35 с-в.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.